

Cirkulære om samarbejdsregler i forsvaret

I medfør af lov nr. 244 af 7. juni 1967 om samarbejdsregler i forsvaret, der vedlægges dette cirkulære, fastsættes følgende:

Kapitel 1. Hensigt.

§ 1. Hensigten med samarbejdsordningen er at skabe en fri og i begge retninger åben informationskanal mellem ledelse og medarbejdere med henblik på at fremme den enkeltes trivsel, styrke fællesskabet og øge forsvarets effektivitet gennem et aktivt medarbejderskab.

Ifølge lov om samarbejdsregler i forsvaret, §1, stk. 1, hører etablering af en samarbejdsordning under chefers ansvar. Et samarbejde vil imidlertid ikke kunne etableres uden positiv medvirken fra alle personelgruppers side, dvs. at både ledelse og medarbejdere skal medvirke til, at samarbejdet bliver til gavn for enheden og dermed for fællesskabet, personellets trivsel og forsvarets effektivitet.

De mange organisationsformer og forskelligartede arbejdsopgaver inden for forsvaret gør det uhensigtsmæssigt at fastsætte ensartede regler for, hvorledes samarbejdet skal organiseres. Loven har da også kun fastlagt rammen for en ordning, inden for hvilken det lokale samarbejde skal udvikles. Samarbejdet har endvidere udviklet sig uden for det område, der omfattes af samarbejdsloven. Nærværende bestemmelser samt vejledning om samarbejdsregler i forsvaret, der er vedlagt som bilag, indeholder derfor også retningslinjer for dette videregående samarbejde.

Samarbejdsordningen giver medarbejderne mulighed for medindflydelse på egen arbejdssituation og tjenesteforhold, hvorved forstås, at alle samarbejdspartnere skal gives gode muligheder for udveksling af synspunkter og forslag, der herefter indgår i grundlaget for ledelsens beslutning, uden at dette dog begrænser ledelsens ret til at lede og fordele arbejdet.

I samarbejdet skal ledelsen og medarbejderne naturligvis respektere gældende lov samt administrative og forvaltningsmæssige bestemmelser mv. Nærværende bestemmelseskompleks er udfærdiget i en bestemmelsesdel i cirkulæreform og en vejledningsdel som bilag til cirkulæret som anbefalet i rapport af maj 1990 om justering af samarbejdsregler i forsvaret afgivet af den af Forsvarsministeriet den 27/5 1988 nedsatte arbejdsgruppe vedrørende samarbejdsregler mv. i forsvaret.

Opmærksomheden henledes på, at vejledningsdelen i videst muligt omfang forudsættes fulgt af alle. Der skal således foreligge vægtige grunde til en eventuel afvigelse herfra.

Kapitel 2. Orientering om samarbejdsreglerne mv.

§ 2. Den nærmest foresatte chef ved de militære enheder skal drage omsorg for, at personalet til stadighed er orienteret om samarbejdsreglerne, jf. lovens § 2. Denne orientering skal bl.a. omfatte aftalen om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner.

Stk. 2. Den første mundtlige orientering, der skal gives alt menigt personel senest 2 uger efter mødet ved forsvaret, skal omfatte:

- 1) Gennemgang af lovens regler, herunder dens formål og talsmændenes virkeområde.
- 2) Talsmandsordningens placering i forsvarets organisation.
- 3) Muligheden for ordningens lokale tilrettelæggelse og udbygning.
- 4) Personnellets ret til at foreslå forbedringer i tjenestestedets samarbejdsordning.

Stk. 3. Med henblik på at opnå en bedre forståelse af samarbejdsreglerne kan den pågældende chef anmode kontaktudvalget, jf. kapitel 4, om at stille et medlem til rådighed for orienteringen (eksempelvis tillidsrepræsentanten eller landstalsmanden).

Valg af talsmænd.

Tidsfrist.

§ 3. Senest 3 uger efter menigt personels møde ved forsvaret afholdes valg af talsmænd ved den nærmest foresatte chefs foranstaltning. Hvis forholdene ikke taler imod det, bør valget dog ikke foretages tidligere end 2 uger efter mødet.

Opdeling i valggrupper.

§ 4. I forbindelse med den i § 2 nævnte orientering opdeles de menige i medfør af lovens § 3 i mindre valggrupper, idet organisatoriske personelinddelinger så vidt muligt følges. Grupperne sammensættes således, at der bliver den størst mulige kontakt mellem gruppe-medlemmerne.

Stk. 2. Frivilligt, menigt personel, der har samme nærmest foresatte chef, udgør mindst 1 valggruppe. Det samme gælder for korporaler, sergenter og løjtnanter til pligtig tjeneste.

Stk. 3. Kvinder på værnepligtsslignende vilkår indgår i henholdsvis valggrupperne for værnepligtige menige og værnepligtige befalingsmænd/ befalingsmandselever.

Stk. 4. På tjenestesteder, hvor antallet af menige ikke overstiger 30, etableres normalt kun 1 valggruppe.

Valgbestyrelse.

§ 5. Blandt hver valggruppes medlemmer udpeges - enten af valggruppen selv, hvis den ønsker det, eller af den nærmest foresatte chef - en valgbestyrelse på 3 personer, der fra valggruppemedlemmerne indhenter forslag til talsmandskandidater. Kandidaternes navne bekendtgøres ved opslag på tjenestestedet snarest muligt og senest 2 arbejdsdage før valget af talsmænd.

Valg af talsmand og suppleant.

§ 6. Hver valggruppe vælger af sin midte en talsmand og en suppleant for denne. Når særlige omstændigheder taler herfor, kan den nærmest foresatte chef tillade en valggruppe at vælge flere talsmænd og suppleanter for disse. Det bør normalt ske i tilfælde, hvor der kun er 1 valggruppe på et tjenestested.

Afstemningsform.

§ 7. Valg af talsmænd sker ved hemmelig afstemning og afgøres ved simpelt stemmeflertal, jf. lovens § 3, stk. 1. I tilfælde af stemmelighed foretages omvalg. Såfremt stemmerne fortsat står lige efter omvalget, foretages lodtrækning blandt kandidater med samme stemmetal.

Valghandlingen og valgbestyrelsens pligter.

§ 8. Valghandlingen finder sted i den daglige tjenestetid, men udstrækkes dog så længe, at alle stemmeberettigede, der på valgdagen gør tjeneste ved enheden, har haft lejlighed til at afgive stemme.

Stk. 2. Kun stemmeberettigede må overvære valghandlingen, der ledes af vedkommende gruppes valgbestyrelse. Valgbestyrelsen modtager og kontrollerer stemmesedler, optæller de afgivne stemmer og foretager den eventuelt fornødne lodtrækning. Valgbestyrelsen giver herefter meddelelse om valgets udfald til den nærmest foresatte chef, der drager omsorg for, at valgets resultat bekendtgøres ved opslag på tjenestestedet.

Fravigelse af valgbestemmelserne.

§ 9. I uddannelsesenheder, hvor uddannelsestiden er mindre end 6 uger, kan bestemmelsen om valg af talsmænd fraviges. I sådanne tilfælde skal et af kontaktudvalgets medlemmer tillige varetage hvervet som talsmand ved enheden. (Om kontaktudvalg se kapitel 4). Som dennes hjælper og kontaktperson udpeger chefen for enheden inden 1. uges udgang en repræsentant for hver 30 personer til at fungere som talsmand. Den, der udpeges, skal være indforstået med at påtage sig denne opgave.

Forflyttelse og udtagelse til befalingsmandsuddannelse.

§ 10. Forflyttelse af talsmænd og udtagelse af talsmænd som befalingsmandselever kan kun finde sted, når særlige tjenstlige hensyn gør dette nødvendigt, jf. lovens § 7. Foranstaltninger af denne art skal i hvert enkelt tilfælde godkendes af Forsvarskommandoen.

Andre bestemmelser

§ 11. Udpegning af en talsmand ved chefens foranstaltning kan finde sted i henhold til lovens § 3, stk. 2.

Stk. 2. Den, der vælges eller udpeges som talsmand, kan nægte at modtage hvervet, ligesom den pågældende til enhver tid senere kan frasige sig dette, jf. lovens § 4.

Stk. 3. Hvis en valggruppe ingen kandidater opstiller, udpeger den nærmest foresatte chef 3 talsmandskandidater blandt valggruppens medlemmer.

Kapitel 3. Talsmandsudvalg.

Formål.

§ 12. Formålet med talsmandsudvalget er at udbygge samarbejdet mellem chefen og dennes underordnede gennem regelmæssige møder. Chefen er ifølge lovens § 9 formand for udvalget, hvorved der er skabt mulighed for, at pågældende kan varetage sit ansvar og udøve sin myndighed efter bl.a. at være informeret om og have vurderet de synspunkter, talsmændene fremfører i udvalget. Chefen vil således kunne træffe sine beslutninger på et bredt grundlag.

Den forståelse mellem personalet og ledelsen, som det er hensigten at skabe gennem talsmandsudvalgene, indebærer, at personalet får indflydelse på dets arbejdsforhold og en større indsigt i tjenestens vilkår. Derved fremmes interessen for tjenesten, og det skulle give også talsmændene en følelse af medansvar for, hvad der foregår i hverdagen.

Det bemærkes, at udvalget ikke har besluttende myndighed, jf. lovens § 9, stk. 3. Endvidere kan udvalget ikke behandle forhold vedrørende militær sikkerhed og enkeltpersoners privatliv, jf. lovens § 9, stk. 5.

Talsmandsudvalgets sammensætning.

§ 13. Talsmandsudvalg sammensættes af

- chefen,
- talsmænd for menigt personel,
- talsmænd for værnepligtige korporaler og sergenter, herunder kvindelige korporaler og sergenter på værnepligtstilignende vilkår, samt

- repræsentanter for øvrige personelgrupper, herunder løjtnanter til pligtig tjeneste og kvindelige løjtnanter på værnepligtslignende vilkår.

Stk. 2. Der udpeges mindst en talsmand for hver 30-40 menige, korporaler og sergenter.

Stk. 3. Den enkelte talsmand eller gruppe af talsmænd kan - uden for talsmandsudvalget - forlange særskilt møde med chefen.

Stk. 4. Repræsentanter for øvrige personelgrupper skal - eventuelt på organisationsmæssig basis - være valgt af den repræsenterede personkreds.

Stk. 5. Endelig kan særligt sagkyndige indkaldes, jf. lovens § 9, stk. 4.

Talsmandsudvalgets opgaver.

§ 14. Den generelle karakter af talsmandsudvalgets opgaver fremgår af lovens § 9. Udvalgets opgaver er

1) at formidle information om og drøfte alle forhold af betydning for enhedens arbejds- og personaleforhold samt

2) at øve medindflydelse ved fastlæggelsen af retningslinjer for tilrettelæggelsen af enhedens arbejds- og personaleforhold.

Det påhviler nærmest foresatte chef at informere om alle væsentlige forhold af betydning for enhedens arbejds- og personaleforhold. Tilsvarende påhviler det udvalgets øvrige medlemmer at informere udvalget om synspunkter og forhold hos det personel, de repræsenterer, og som er af betydning for samarbejdet ved enheden.

Med henblik på at inddrage personellet ved enheden i et samarbejde om den militære tjeneste og øge dets forståelse for de hermed forbundne vilkår drager den nærmest foresatte chef omsorg for, at forhandlingerne på talsmandsudvalgets møder tilrettelægges og ledes således, at der bliver lejlighed til en almindelig drøftelse af alle rejste spørgsmål, som enten personellet eller chefen bør orienteres om af hensyn til samarbejdet i enheden. Det påhviler således den enkelte chef at drøfte spørgsmål af væsentlig interesse for de nævnte personelgrupper med talsmændene, før afgørelse træffes eller indstilling til højere myndighed afgives, ligesom chefen i videst muligt omfang bør drage talsmændene ind i tilrettelæggelsen af den daglige tjeneste ved enheden.

Chefen bør herunder give en orientering om en forestående øvelse samt efter øvelsen drøfte denne.

Stk. 2. I talsmandsudvalget skal man bl.a. kunne drøfte retningslinjerne med hensyn til

1. Placering af den daglige arbejds- og undervisningstid samt pauser.
2. Fastsættelse af arbejds- og undervisningsmetoder.
3. Tilrettelæggelse af arbejdet/undervisningen, herunder arbejds- og undervisningstidens udnyttelse.
4. Afvikling af ferie, ferieorlov og fridage.
5. Indretning og udnyttelse af undervisningsmidler og -anlæg, arbejds- og undervisningslokaler, maskiner, materialer mv.
6. Udarbejdelse af interne ordensforskrifter.
7. Arbejds miljøspørgsmål.
8. Omplacering, omskoling og efteruddannelse.
9. Udformning og gennemførelse af introduktionskurser.
10. Fritids- og velfærdsforanstaltninger samt gennemførelse af disse.

Den nævnte opremsning er begrundet i hensynet til mulighederne for at koordinere arbejdet i talsmandsudvalgene med arbejdet i samarbejdsudvalgene. Der er ikke hermed tilsigtet nogen indskrænkning af talsmandsudvalgenes muligheder.

Stk. 3. Såfremt et spørgsmål, der er rejst i talsmandsudvalget, ikke kan færdigbehandles i dette udvalg, eller afgørelsen formodes at indebære konsekvenser for tjenesten ved andre enheder inden for samme tjenestested, kan spørgsmålet henvises til drøftelse i vedkommende kontaktudvalg.

Stk. 4. Reglerne for behandling af sager er indeholdt i vejledning om samarbejdsregler i forsvaret vedlagt som bilag til dette cirkulære

Mødeindkaldelse og forberedelse.

§ 15. Den nærmest foresatte chef indkalder talsmandsudvalget til møde senest 7 arbejdsdage, efter at valg af talsmænd har fundet sted, og derefter således, at der højst forløber 1 måned mellem udvalgets møder

Stk. 2. I enheder, hvor der kun er en valggruppe, indkalder chefen talsmændene til drøftelse med regelmæssige mellemrum. I øvrigt indkalder chefen talsmandsudvalget til møde, når der findes behov herfor, eller et af medlemmerne fremsætter begæring herom.

Stk. 3. Hvis den nærmest foresatte chef - under hensyn til arten af de sager, som ønskes forhandlet, eller forholdene i øvrigt - finder det urimeligt straks at imødekomme et medlems begæring om udvalgets samling, kan mødet udskydes, indtil der er forløbet 14 arbejdsdage, siden talsmandsudvalget sidst har været samlet.

Stk. 4. Den nærmest foresatte chef indkalder til møde i talsmandsudvalget med mindst 7 arbejdsdages varsel, hvorefter hver talsmand senest 4 arbejdsdage før mødedagen afholder forberedende møde med sin valggruppe - jf. vejledning om samarbejdsregler i forsvaret - med henblik på drøftelse af de anliggender, som gruppens medlemmer ønsker optaget på dagsordenen for det indvarslede møde i talsmandsudvalget.

Stk. 5. De nævnte frister kan fraviges, såfremt den nærmest foresatte chef - efter samråd med talsmanden - skønner, at særlige omstændigheder gør dette nødvendigt.

Dagsorden.

§ 16. Senest 3 arbejdsdage inden afholdelse af møde i talsmandsudvalget afleverer hvert medlem en liste over de anliggender, som ønskes drøftet, til den nærmest foresatte chef, der herefter udarbejder mødets dagsorden.

Stk. 2. Dagsordenen bekendtgøres ved opslag på tjenestestedet senest 2 arbejdsdage før mødet i talsmandsudvalget. Samtidig udleveres et eksemplar af dagsordenen til udvalgets medlemmer.

Mødereferat.

§ 17. Efter hvert talsmandsmøde udfærdiges et referat. Referatet underskrives og godkendes af alle mødedeltagerne i tilslutning til eller umiddelbart efter mødets afholdelse.

Stk. 2. Efter hvert møde sendes en kopi af referatet til formanden for vedkommende kontaktudvalg, ligesom der på tjenestestedet opsættes en kopi af referatet.

Kapitel 4. Kontaktudvalg.

Formål.

§ 18. Formålet med kontaktudvalget er at formidle en forbindelse mellem personalet og dets højere chefer. Hermed tilgodeses bl.a. de interesser, der er fælles for flere enheder inden for samme myndighed (regiment, eskadre eller flyvestation), og som ligger uden for den nærmest foresatte chefs myndighed.

Kontaktudvalgets oprettelse.

§ 19. I overensstemmelse med lovens § 11 oprettes kontaktudvalg inden for et regiment, en eskadre eller en flyvestation, jf. dog nedenfor.

1) Hvor der kun skal etableres 1 talsmandsudvalg inden for nærmest foresatte højere chefs tjenesteområde, oprettes ikke kontaktudvalg. I disse tilfælde er den nærmest foresatte højere chef formand for talsmandsudvalget.

2) For enheder, inden for hvilke der kun er oprettet 1 talsmandsudvalg, og som geografisk er placeret således, at personalet ikke har interesser vedrørende tjenestestedet fælles med andre enheders personel, oprettes ikke kontaktudvalg, medmindre dette i særlige tilfælde skønnes hensigtsmæssigt.

3) Når en afdeling i mere end 6 uger vil være fjernet fra det regiment, hvortil den hører, oprettes kontaktudvalg ved afdelingschefens foranstaltning.

Stk. 2. I de tilfælde, hvor der ikke oprettes kontaktudvalg, varetager samarbejdsudvalget tillige de opgaver, som ellers påhviler et kontaktudvalg, og fremsender kopi af referat som foreskrevet for sidstnævnte udvalg, jf. § 22.

Kontaktudvalgets sammensætning.

§ 20. Kontaktudvalget består af

- vedkommende chef, der er formand,
- en menig repræsentant for hver af de inden for vedkommende tjenesteområde oprettede talsmandsudvalg,
- en repræsentant for værnepligtige koporaler og sergenter, herunder kvindelige koporaler og sergenter på værnepligtsslignende vilkår, samt
- repræsentanter for øvrige personelgrupper, herunder løjtnanter til pligtig tjeneste og kvindelige løjtnanter på værnepligtsslignende vilkår.

Stk. 2. Talsmændene for værnepligtige befalingsmænd i de talsmandsudvalg, der er oprettet inden for vedkommende tjenesteområde, vælger af deres midte en repræsentant til kontaktudvalget.

Stk. 3. Repræsentanter for øvrige personelgrupper skal - eventuelt på organisationsmæssig basis - være valgt af den repræsenterede personalkreds.

Stk. 4. Landstalsmændene ved en enhed er - uanset om de vælges efter foranstående regler - altid medlemmer af enhedens kontaktudvalg.

Stk. 5. Den enkelte talsmand eller gruppe af talsmænd kan - uden for kontaktudvalget - forlange særskilt møde med chefen.

Stk. 6. I tilfælde, hvor mindst 2/3 af enhedens menige er antaget til frivillig tjeneste, er en af disses repræsentanter i talsmandsudvalget tillige medlem af kontaktudvalget. I andre tilfælde, hvor en betydelig del af en underafdelings eller tilsvarende enheds menige forretter frivillig tjeneste, kan kontaktudvalgets formand bestemme, at en talsmand for denne gruppe skal være medlem af udvalget. Såfremt der inden for tjenesteområdet er frivillige menige, som ikke efter foranstående regler bliver repræsenteret i kontaktudvalget, vælger disses talsmænd af deres midte en repræsentant til udvalget.

Stk. 7. Såfremt formanden for kontaktudvalget tillige er chef for en etablisementsforvaltende myndighed, skal denne tilsikre, at alle talsmandsudvalg i de på etablisementet samplacerede enheder/myndigheder er repræsenteret med henblik på behandling af sager vedrørende etablisementets fælles faciliteter.

Kontaktudvalgets opgaver.

§ 21. De i § 14 og i vejledning om samarbejdsregler i forsvaret fastsatte regler om mødeemner og behandling af sager finder med fornødne lempelser tilsvarende anvendelse for kontaktudvalget.

Mødeindkaldelse og -referat.

§ 22. Kontaktudvalget indkaldes til møde mindst 2 gange hvert kvartal samt i øvrigt efter ønske fra kontaktudvalgets formand eller mindst 2 andre medlemmer af udvalget. Referat af møder i kontaktudvalget underskrives og godkendes af alle mødedeltagere.

Stk. 2. Hvis tjenstlige forhold forhindrer kontaktudvalgsmedlemmer i at deltage i et møde, kan de forelægge spørgsmål skriftligt i udvalget. Efter mødet tilsendes de pågældende kopi af referatet.

Kapitel 5. Arbejdsudvalg.

Arbejdsudvalg vedrørende fritids- og velfærdsvirksomheden.

§ 23. I tilknytning til hvert af de i lovens § 11, stk. 1 og 2, nævnte kontaktudvalg oprettes faste arbejdsudvalg vedrørende fritidsvirksomheden. Disse udvalgs hovedopgave er at søge personalet inddraget aktivt i denne virksomhed.

Stk. 2. Som medlemmer af udvalgene vælges personer, der har særlige forudsætninger for at foreslå og fremme foranstaltninger, der kan være en støtte for den enkeltes personlige udvikling og trivsel samt for tjenestestedets fritidsvirksomhed som helhed.

Stk. 3. Udvalget vedrørende fritidsvirksomheden sammensættes af:

- 1) Tjenestestedets kontakt- og velfærdsofficer/-befalingsmand (KVO/KVBM), der er udvalgets formand.
- 2) 1 menig repræsentant for kontaktudvalget, valgt af og blandt dettes medlemmer.
- 3) 1 af hvert talsmandsudvalg valgt menig repræsentant, der ikke behøver at være talsmand. Denne skal være værnepligtig, såfremt det drejer sig om en værnepligtsenhed. (dog jf. § 20, stk. 6.), samt eventuelt
- 4) andre medlemmer valgt blandt befalingsmænd, menige eller det til tjenestestedet hørende civile personel efter kontaktudvalgets nærmere bestemmelse, herunder kvindeligt personel på værnepligtslignende vilkår.

Stk. 4. Arbejdsudvalget kan oprette varige eller midlertidige arbejdsgrupper med henblik på udførelse af enkelte dele af fritidsvirksomheden eller tidsmæssigt afgrænsede enkeltopgaver inden for dette område.

Stk. 5. Udvalget træder sammen efter behov dog normalt mindst 1 gang i kvartalet.

Stk. 6. I udvalget kan drøftes ethvert spørgsmål vedrørende personellets udnyttelse af fritiden. Udvalget træffer endvidere beslutning om anvendelsen af de midler, der er stillet til rådighed for dette.

Infirmeriudvalg.

§ 24. Chefen for et tjenestested med infirmeri /lægestue er ansvarlig for, at der oprettes et infirmeriudvalg til behandling af spørgsmål vedrørende lægetjenesten ved tjenestestedet.

Stk. 2. Formålet med udvalget er gennem etablering af et samarbejde at effektivisere lægetjenesten for derigennem at tilstræbe den bedst mulige lægelige behandling af personellet.

Stk. 3. Infirmeriudvalget bør sammensættes af:

- 1) Tjenestestedets overlæge.
- 2) Landstalsmand.
- 3) Sygeplejerske.
- 4) Socialrådgiver.
- 5) Idrætsofficer/-befalingsmand.
- 6) Værnepligtige repræsentanter fra hvert talsmandsudvalg.

Stk. 4. Socialrådgiveren fungerer tillige som »lægelig tillidsmand« efter Forsvarskommandoens nærmere forskrifter.

Stk. 5. Forretningsorden:

1) Formanden vælges af Infirmeriudvalgets medlemmer blandt udvalgets ansatte personel.

2) Såfremt ingen af de ansatte medlemmer ønsker at modtage valg som formand, udpeger tjenestestedets chef en formand.

3) Valgperioden er 1 år, og der afholdes nyvalg af formand i første kvartal. Såfremt den valgte formand afgår i utide, afholdes der nyvalg.

4) Resultatet af ethvert formandsvalg meddeles tjenestestedets chef umiddelbart efter valgbehandlingen.

5) Udvalget træder sammen efter behov, dog mindst 1 gang i kvartalet. Formanden indkalder til møderne efter lokale bestemmelser.

§ 25. Formænd for kontaktudvalg kan endvidere oprette særlige arbejdsudvalg til varetagelse af opgaver inden for det i lovens § 5 nævnte sagsområde vedrørende tjenstlige forhold. Medlemmer til disse udvalg kan vælges blandt samtlige ansatte og tjenstgørende på tjenestestedet.

Stk. 2. Formænd for talsmandsudvalg kan efter tilsvarende retningslinjer oprette særlige arbejdsudvalg i tilknytning til talsmandsudvalget.

§ 26. Under henvisning til cirkulære nr. 02-710-1 om aftale om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner af 29/5 2002, der er vedlagt som bilag til vejledning om samarbejdsregler i forsvaret, oprettes der under samarbejdsudvalgene på alle niveauer under Forsvarskommandoen underudvalg vedrørende cafeteriaktiviteten, såfremt værnepligtige er omfattet af cafeteriaktiviteten inden for det pågældende myndighedsområde.

Disse underudvalg oprettes i overensstemmelse med bestemmelserne i den gældende aftale, dog således at repræsentanter for værnepligtigt personel på det lokale niveau repræsenteres med et medlem for hver tjenstgørende enhed.

Opfølgende møder.

§ 27. Som det fremgår af lovens § 15, afholder formændene for talsmands- og kontaktudvalg efter møde i disse udvalg møde med repræsentanter for det under de pågældende tjenstgørende militære personel, som ikke har været repræsenteret i udvalget, med henblik på drøftelse af det i udvalget passerede. Udvalgsformanden kan, når dette skønnes hensigtsmæssigt, indkalde særligt sagkyndige eller andre til at deltage i de nævnte møder.

Kapitel 6. Landstalsmænd og grupper.

Landstalsmænd.

§ 28. Af og blandt de ved enheden/enhederne valgte talsmænd vælges en landstalsmand og en suppleant for henholdsvis værnepligtige menige og værnepligtige befalingsmænd/befalingsmandselever. Valget foretages på et af de i vejledning om samarbejdsregler for forsvaret nævnte fællesmøder. Valg af landstalsmænd foregår efter hemmelig afstemning og afgøres ved simpel stemmeflerhed. Hver talsmand kan afgive 1 stemme. Nærmere regler om, for hvilke enheder der skal vælges talsmænd, fastsættes af Forsvarskommandoen efter drøftelse med det i kapitel 7 omtalte Værnepligtsråd.

Stk. 2. Kvinder på værnepligtslignende vilkår kan ikke vælges til landstalsmænd.

Grupper.

§ 29. Landstalsmændene opdeles i grupper således:

- 1) Menige landstalsmænd i hæren.
- 2) Menige landstalsmænd i søværnet.
- 3) Menige landstalsmænd i flyvevåbnet.
- 4) Landstalsmænd for værnepligtige befalingsmænd/befalingsmandselever.

Landsmøder og gruppemøder.

Formål.

§ 30. Formålet med landsmøder og gruppemøder er at drøfte spørgsmål af værnepligtsfaglig karakter for tjenstgørende værnepligtige mellem landstalsmænd indbyrdes og mellem disse og forsvarets øverste myndigheder.

Landsmøder.

§ 31. På landsmøder gennemføres interne talsmandsdrøftelser, informationsudveksling med forsvarets myndigheder og drøftelse med forsvarsministeren.

Stk. 2. Der afholdes 2 landsmøder om året af normalt 5 dages varighed.

Stk. 3. I landsmøderne deltager landstalsmændene samt Værnepligtsrådet (omtalt i kapitel 7).

Gruppemøder.

§ 32. På gruppemøder gennemføres interne talsmandsdrøftelser - især af værnsspecifik karakter - og efter behov informationsudveksling med forsvarrets myndigheder samt forberedelse til landsmøde. Der afholdes 2 gruppemøder om året, hver af 1 til 2 dages varighed, i hver af de i § 24 nævnte grupper. De resterende 2 til 4 dage, af i alt normalt 6 dage, anvendes til andre gruppemøderrelaterede samlinger.

Stk. 2. Forsvarskommandoen kan i særlige tilfælde, hvor faciliteter mv. giver mulighed herfor, tillade, at 2 eller flere gruppemøder afholdes samme tid og sted.

Stk. 3. I gruppemøder skal pågældende gruppes landstalsmænd samt gruppens medlem eller medlemmer af Værnepligtsrådet deltage.

Stk. 4. Værnepligtsrådet har udover at være praktisk arrangør af gruppemøderne tillige den forpligtelse i samarbejde med de operative kommandoer at afholde gruppemødernes resterende 2 til 4 dage for de i § 24 nævnte grupper. Disse resterende dage kan modsat gruppemøderne bruges til værnssfælles og værnsspecifikke samlinger.

Mødeindkaldelse og dagsorden.

§ 33. Indkaldelse til landsmøder og gruppemøder sker henholdsvis ved Forsvarskommandoens og ved de operative kommandoers foranstaltning efter drøftelse med Værnepligtsrådet senest 1 måned før mødet.¹⁾

Stk. 2. Mødeindkaldelsen skal indeholde et oplæg til dagsorden. Landstalsmænd, der ønsker emner behandlet på et landsmøde eller et gruppemøde, indsender meddelelse herom til Værnepligtsrådet senest 14 dage før pågældende møde. Endelig dagsorden udsendes af Forsvarskommandoen/de operative kommandoer efter drøftelse med Værnepligtsrådet.

Stk. 3. For landsmøder og gruppemøder udarbejdes af Forsvarskommandoen og de operative kommandoer efter drøftelse med Værnepligtsrådet en dagsorden, der fordeles til forsvarrets myndigheder og landstalsmændene.

Gennemførelse af landsmøder og gruppemøder.

§ 34. Landsmøder og gruppemøder afholdes på et af forsvarrets tjenestesteder efter nærmere drøftelse mellem Forsvarskommandoen, de operative kommandoer og Værnepligtsrådet. Landsmødernes gennemførelse tilrettelægges af Forsvarskommandoen i samarbejde med Værnepligtsrådet, der udsender referat af møderne. Der skal på landsmøderne åbnes mulighed for værnsvise drøftelser af værnsspecifikke forhold. Gruppemødernes gennemførelse tilrettelægges af de operative kommandoer i samarbejde med Værnepligtsrådet.

Time- og dagpenge ved landsmøder.

§ 35. Under deltagelse i landsmøder kan der til værnepligtige menige og befalingsmandselever udbetales time- og dagpenge mv. for den tid, der medgår til selve rejsen til og fra vedkommende militære etablissement. Det er dog en betingelse for udbetaling af timepenge mv., at den værnepligtige er forhindret i at deltage i et eller flere måltider i forsvarrets cafeterier. Såfremt møderne gennemføres under internatlignende vilkår gælder særlige ydelser efter Forsvarskommandoens og de operative kommandoers bestemmelse.

Stk. 2. Værnepligtige befalingsmænd oppebærer ved deltagelse i lands- og gruppemøder ydelser efter reglerne i KFF B.5-32, § 12. stk. 1.

Stk. 3. Under landsmøder og gruppemøder finder indkvartering sted på militært etablissement.

Stk. 4. For medlemmer af Værnepligtsrådet godtgøres eventuelle merudgifter til kost og logi af den myndighed, hvor medlemmerne forretter tjeneste.

Kapitel 7. Værnepligtsrådet

Formål.

§ 36. Det påhviler Værnepligtsrådet at varetage tjenstlige interesser i forhold til Forsvarsministeriet og forsvarrets myndigheder over lokalniveau for det værnepligtige personel, der gennemgår den første samlede tjeneste i forsvaret.

Opgaver.

§ 37. Værnepligtsrådet varetager spørgsmål af værnepligtsfaglig karakter for de værnepligtige. De medvirker endvidere til fremme af de værnepligtiges trivsel, styrkelse af fællesskabet og forøgelse af forsvarrets effektivitet samt opretholdelse af rolige og stabile samarbejdsforhold ved:

1. Varetagelse af de værnepligtiges interesser i nedsatte samarbejdsudvalg, nævn, kommissioner, råd mv., hvor de værnepligtiges forhold behandles.
2. Information og rådgivning over for talsmændene vedrørende problemer af almen karakter samt rådgivning af talsmænd i konkrete situationer på grundlag af henvendelser fra de pågældende.
3. Varetagelse af de værnepligtiges interesser vedrørende økonomiske, sociale og tjenstemæssige spørgsmål over for Forsvarskommandoen, Forsvarsministeriet samt andre ministerier mv.

4. Formidling af drøftelser på landsplan blandt det værnepligtige personel af spørgsmål af værnepligtsfaglig karakter, herunder tilrettelæggelse og gennemførelse af landsmøder og gruppemøder. Udvalgene udarbejder forslag til dagsorden samt udsender referat af omhandlede møder.

5. Deltagelse i samarbejdsorienteringen ved den lokale talsmandsuddannelse.

Udførelse.

§ 38. Det er alene det til enhver tid siddende Værnepligtsråd, der på de værnepligtiges vegne kan optage drøftelser og forhandle om værnepligtsforhold i henhold til Værnepligtsrådets opgaver.

Stk. 2. Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen mfl. drøfter med Værnepligtsrådet forslag til bestemmelser om de værnepligtiges tjenstlige forhold, såfremt der er tale om forslag, som der skal indgås aftale om eller føres forhandlinger om med øvrige personelgruppers faglige organisationer i henhold til de derfor fastsatte bestemmelser.

Stk. 3. Såfremt Værnepligtsrådet mener, at den ovenfor under stk. 2. fastsatte bestemmelse ikke er overholdt, kan sagen indbringes for Forsvarsministeriet, der kan foranledige drøftelser optaget og eventuelt suspendere fastsatte bestemmelser, indtil en drøftelse har fundet sted.

Stk. 4. Drøftelser kan føres mundtligt eller skriftligt, idet skriftlige henvendelser besvares skriftligt. Såfremt en af parterne fremsætter anmodning herom, optages der referat af mundtlige drøftelser. Drøftelser mellem parterne skal normalt indledes senest 3 uger, efter at anmodning herom er modtaget, medmindre der er enighed om andet.

Stk. 5. Drøftelserne anses for afsluttet, når den ene part meddeler den anden dette.

Kompetence.

§ 39. Kompetencen til at varetage de tjenstgørende værnepligtiges interesser ud over det enkelte tjenstestedsniveau tilkommer alene Værnepligtsrådet.

Stk. 2. Værnepligtsrådets medlemmer, der indgår i samarbejdsudvalg mv., har samme kompetence med hensyn til medbestemmelse og medindflydelse som øvrige personalerepræsentanter i pågældende udvalg.

Værnepligtsrådets sammensætning.

§ 40. I Værnepligtsrådet etableres der 1 udvalg for det værnepligtige menige personel, benævnt **Menigudvalget**, og 1 udvalg for de værnepligtige befalingsmænd/befalingsmandselever, benævnt **Befalingsmandsudvalget**, bestående af henholdsvis 5 og 4 medlemmer.

Valg til Værnepligtsrådet.

§ 41. Medlemmer til Værnepligtsrådet vælges af og blandt landstalsmændene ved simpel stemmeflerhed på landsmøde. Landstalsmænd og medlemmer af Værnepligtsrådet har stemmeret.

Stk. 2. Landstalsmændene for menigt personel opdeles i 3 valggrupper, jf. § 29.

Stk. 3. Hver gruppe opstiller medlemmer til Værnepligtsrådet således:

Fra gruppe 1) vælges 2 medlemmer blandt landstalsmænd fra hæren.

Fra gruppe 2) vælges 1 medlem blandt landstalsmænd fra søværnet.

Fra gruppe 3) vælges 1 medlem blandt landstalsmænd fra flyvevåbnet.

Desuden vælges blandt samtlige landstalsmænd på landsmøde, jf. § 31, 1 landstalsmand som værnssfælles medlem af Værnepligtsrådet. Dette medlem kan frit vælges mellem alle 3 værn landstalsmænd.

Stk. 4. Forsvarskommandoen kan i samarbejde med Menigudvalget, hvis specifikke forhold taler for det, indstille til Forsvarsministeriet om at se bort fra de i stk. 3 foreskrevne procedurer om dannelser af valggrupper og omdanne en af valggrupperne til en værnssfælles valggruppe.

Stk. 5. Landstalsmændene for værnepligtige befalingsmænd/befalingsmandselever udgør 1 valggruppe, der vælger 4 medlemmer til Værnepligtsrådet, herunder 1 værnssfælles og så vidt muligt et fra hvert værn.

Stk. 6. Valgte landstalsmænd, der på valgtidspunktet ikke har forrettet mindst 2 måneders tjeneste, kan dog først tiltræde Værnepligtsrådet på 2-månedersdagen.

Stk. 7. Valgbar til Befalingsmandsudvalget er landstalsmænd, der gennemgår eller har gennemgået befalingsmandsuddannelsen. Befalingsmandselever kan dog først indtræde i udvalget efter endt befalingsmandsuddannelse og udnævnelse til sergent /løjtnant.

Stk. 8. Den, der vælges til medlem af Værnepligtsrådet, skal om fornødent forpligte sig til at forrette frivillig tjeneste.

Stk. 9. Såfremt der ved lands- eller gruppemøde stilles mistillidsvotum til et medlem af Værnepligtsrådet, afgår denne, og der foretages med øjeblikkelig virkning valg af nyt medlem.

Genvalg til Værnepligtsrådet.

§ 42. Ved eventuelt genvalg til Værnepligtsrådet skal medlemmerne forpligte sig til frivilligt at få forlænget tjenesten ud over den første samlede værnepligtstjeneste. Forlængelsen sker efter Forsvarskommandoens nærmere bestemmelser.

Stk. 2. Værnepligtige befalingsmænd kan ud over den maksimale værnepligtstid få forlænget tjenesten i Værnepligtsrådet i indtil 9 måneder. Forlængelsen er betinget af, at befalingsmanden

med Forsvarskommandoen indgår en tidsbestemt kontrakt på vilkår, svarende til dem, den pågældende var omfattet af ved værnepligtstidens afslutning.

Indkaldelse til Værnepligtsrådet mv.

§ 43. Medlemmerne af Værnepligtsrådet indkaldes til varetagelse af rådsarbejdet i hele valgperioden, tillagt en overdragelsesperiode af ca. 4 ugers varighed, idet de pågældendes tilhørsforhold til det oprindelige tjenestested bevares af hensyn til den værnsvise valgbarhed. I valgperioden betragtes medlemmerne som tjenstgørende ved Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste, som varetager administrative funktioner vedr. løn, ferie, hjemsendelse mv.

Stk. 2. Rettergangsmyndighed for tjenstgørende medlemmer af Værnepligtsrådet er, afhængig af værnstillhørsforhold, kommandanten for nærmeste garnison/chefen for nærmeste flådestation/flyvestation, jf. Forsvarsministeriets bekendtgørelse nr. 78 af 14/2 1991 om rettergangsmyndighed i det militære forsvar.

Bistand til Værnepligtsrådet.

§ 44. Forsvaret stiller lokaler samt sekretariatsbistand mv. til rådighed for Værnepligtsrådet efter Forsvarsministeriets nærmere bestemmelser, jf. § 8 i Kundgørelse for Forsvaret B.2-6.

Kommunikation undergivet foresat.

§ 45. Selv om talsmanden har den formidlende opgave i forholdet mellem chefen og personellet, må talsmandsordningen ikke forhindre en direkte kommunikation mellem foresatte og de enkelte undergivne, jf. lovens § 1, stk. 3.

Undtagelsesbestemmelser.

§ 46. De enkelte enheders organisatoriske forhold - især inden for søværnet og flyvevåbnet - kan indebære, at lovens regler ikke uden videre kan anvendes. Såfremt der stilles forslag til ændringer, må det tilsikres, at de værnepligtige ikke stilles dårligere end beskrevet i disse regler. I sådanne tilfælde kan forsvarsministeren ifølge lovens § 17 fravige reglerne i lovens §§ 3-15. Endvidere kan loven fraviges i krigstid og under andre forhold, jf. lovens § 18.

§ 47. Dette cirkulære træder i kraft den 1. juli 2002 og erstatter Kundgørelse for Forsvaret B. 4-38 af 28/8 1992.

Forsvarsministeriet, den 16. juli 2002

P.M.V.

E.B.

Francis Zachariae

LOV NR. 244 AF 7. JUNI 1967 OM SAMARBEJDSREGLER I FORSVARET

Kapitel I. Almindelige bestemmelser.

§ 1. Med henblik på at fremme den enkeltes trivsel, styrke fællesskabet og øge forsvarets effektivitet gennem et aktivt medarbejderskab påhviler det enhver chef inden for det militære forsvar at drage omsorg for, at der etableres en samarbejdsordning, som under hensyn til de særlige forhold inden for hvert enkelt tjenesteområde findes bedst egnet til at inddrage de forskellige personelgrupper i et indbyrdes samarbejde.

Stk. 2. Inden for militære enheder og skoler skal reglerne i §§ 2-14 altid indgå i den samarbejdsordning, som vælges for det enkelte tjenesteområdes vedkommende.

Stk. 3. De i nærværende lov fastsatte regler berører ikke den enkeltes ret til at henvende sig til sine foresatte i overensstemmelse med gældende regler.

§ 2. Den nærmest foresatte chef drager omsorg for, at det ham underlagte personel til stadighed er orienteret om de i nærværende lov fastsatte samarbejdsregler.

Kapitel II. Talsmænd.

§ 3. Menigt personel samt korporaler og sergenter til pligtig tjeneste opdeles med henblik på valg af talsmænd i valggrupper. Valget sker ved skriftlig, hemmelig afstemning og afgøres ved simpelt stemmeflertal.

Stk. 2. Såfremt ingen af en valggruppes medlemmer afgiver stemme, udpeger den nærmest foresatte chef en talsmand, der fungerer i 2 måneder, hvorefter nyt talsmandsvalg afholdes for den pågældende gruppes vedkommende.

Stk. 3. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler om personellets opdeling i valggrupper og om afholdelse af talsmandsvalg.

§ 4. Den, der vælges eller udpeges som talsmand, kan nægte at modtage hvervet' ligesom han til enhver tid senere kan frasige sig dette.

Stk. 2. En valgt talsmand fratræder, dersom mindst halvdelen af valggruppens medlemmer skriftligt over for den nærmest foresatte chef tilkendegiver, at man ikke længere ønsker sig repræsenteret af den pågældende.

Stk. 3. Nyt valg af talsmand afholdes snarest muligt, når

- 1) en talsmand har nægtet at modtage hvervet eller har frasagt sig dette,
- 2) en talsmand er fratrædt efter stk. 2,
- 3) en talsmand ikke længere gør tjeneste sammen med den valggruppe, som har valgt ham,

4) halvdelen af en valggruppes medlemmer er udskiftet med andre.

§ 5. En talsmand skal virke som forbindelsesled mellem valggruppen og de foresatte. Han skal herunder på valggruppens vegne varetage medlemmernes interesser med hensyn til arbejdet inden for den nærmest foresatte chefs tjenesteområde, andre tjenstlige forhold og vilkår, sociale forhold, velfærd og fritidsforanstaltninger.

§ 6. Afslag i en sag, der er rejst af en talsmand, skal begrundes, medmindre hensynet til den militære sikkerhed eller enkeltpersoners privatliv er til hinder derfor.

§ 7. En talsmand bør ikke udtages til befalingsmandsuddannelse, medmindre særlige tjenstlige hensyn gør dette nødvendigt.

§ 8. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler om talsmændenes virksomhed og om behandlingen af sager, der rejses af en talsmand.

Stk. 2. Forsvarsministeren fastsætter endvidere regler om uddannelse af talsmænd og om de lempelser vedrørende den daglige tjeneste, som skal indrømmes talsmænd af hensyn til udførelsen af deres hverv.

Kapitel III. Talsmandsudvalg.

§ 9. Inden for den nærmest foresatte chefs tjenesteområde medsættes et talsmandsudvalg, der består af de valgte talsmænd for menigt personel med chefen som formand. Andre personelgrupper kan være repræsenteret i udvalget efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 2. På talsmandsudvalgets møder kan drøftes alle spørgsmål, der vedrører de i § 5 nævnte forhold.

Stk. 3. Talsmandsudvalgene har ikke besluttende myndighed.

Stk. 4. Den nærmest foresatte chef kan indkalde særligt sagkyndige eller andre til at deltage i talsmandsudvalgets møder, når dette skønnes hensigtsmæssigt under hensyn til arten af de på dagsordenen optagne sager.

Stk. 5. Forhold, som bør holdes hemmelige for talsmændene af hensyn til den militære sikkerhed eller enkeltpersoners privatliv, kan ikke behandles i talsmandsudvalg.

Stk. 6. Forudgående behandling i talsmandsudvalg forhindrer ikke, at en talsmand kan fremme en sag i overensstemmelse med de i nærværende lovs kapitel II anførte regler.

§ 10. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler for talsmandsudvalgenes virksomhed.

Kapitel IV. Kontaktudvalg.

§ 11. I hæren drager hver regimentschef omsorg for, at der på hans tjenestested oprettes et kontaktudvalg.

Stk. 2. I søværnet og flyvevåbnet drager de meniges nærmest foresatte højere chef omsorg for, at der oprettes kontaktudvalg.

Stk. 3. I øvrigt kan kontaktudvalg oprettes inden for andre tjenesteområder, som omfatter flere talsmandsudvalg.

§ 12. Et kontaktudvalg består af vedkommende chef, der er formand, og menige repræsentanter for de inden for hans tjenesteområde oprettede talsmandsudvalg. Andre personelgrupper kan være repræsenteret i udvalget efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse.

§ 13. De i nærværende lovs § 9 fastsatte regler finder tilsvarende anvendelse.

§ 14. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler for kontaktudvalgenes virksomhed.

Kapitel V. Forskellige bestemmelser.

§ 15. Efter møde i talsmands- eller kontaktudvalg afholder formanden møde med repræsentanter for det under ham tjenstgørende militære personel, som ikke har været repræsenteret i udvalget, med henblik på drøftelse af det i udvalget passerede. Udvalgsformanden kan, når dette skønnes hensigtsmæssigt, indkalde særligt sagkyndige eller andre til at deltage i de nævnte møder.

§ 16. Forsvarsministeren kan bestemme, at der i tilknytning til talsmands- og kontaktudvalgene nedsættes særlige udvalg til varetagelse af specielle opgaver. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler om sådanne udvalgs virksomhed.

Stk. 2. Forsvarsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om rådgivnings- og konsulentvirksomhed vedrørende de samarbejdsordninger, der omhandles i denne lov.

§ 17. Hvis hensynet til enkelte militære enheders og skolars særlige forhold gør det påkrævet, kan forsvarsministeren fravige reglerne i §§ 3-15.

§ 18. I krigstid eller under ekstraordinære forhold kan bestemmelserne i denne lov fraviges i det omfang, omstændighederne i det enkelte tilfælde gør dette påkrævet.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. januar 1968.

Stk. 2. Samtidig ophæves kapitel I i lov nr. 200 af 11. juni 1954 om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel.

VEJLEDNING OM SAMARBEJDSREGLER I FORSVARET.

1. Talsmandens opgaver og rettigheder

a. Arbejdsområde.

Det arbejdsområde, som talsmanden kan beskæftige sig med, er i lovens § 5 beskrevet således, at det omfatter praktisk taget ethvert spørgsmål, der står i rimelig forbindelse med personellet's tjeneste.

Talsmanden skal virke ved enheden og her have medindflydelse på gennemførelsen af den daglige tjeneste inden for rammerne af enhedens virke. Det giver den pågældende indflydelse på især placering af den daglige arbejds-/undervisningstid og pauser, principper for undervisningens gennemførelse, vagttjenestens tilrettelæggelse, planlægning af ferie/ferieorlov og fridage inden for de givne rammer og fastsættelse af interne ordensforskrifter m.m. Hertil kommer, at talsmanden har en opsøgende opgave i forbindelse med erhvervsvejledningen mv. for værnepligtige.

Talsmanden har endvidere en opgave i tilknytning til samarbejdet på tjenestestedsniveau, altså ud over enhedsniveau, hvor den pågældende naturligt kan beskæftige sig med lignende emner i relation til tjenestestedet.

Blandt de emner, talsmanden i øvrigt kan beskæftige sig med, kan nævnes lønforhold, arbejdsmiljø, sociale forhold (økonomiske, juridiske, familiemæssige vilkår), der kan berøres under tjenesten, tilpasningen til det militære miljø samt fritidsforanstaltninger.

Talsmanden kan herudover - efter anmodning fra nærmest foresatte chef - medvirke ved den under cirkulærets § 2 omtalte orientering.

b. Opgaver

Talsmanden er et forbindelsesled mellem valggruppen og de foresatte. Talsmanden forestår gennemførelsen af valggruppemøderne og deltager i de formelle samarbejdsorganer.

Talsmanden har pligt til såvel over for sin valggruppe som over for nærmest foresatte chef at forklare henholdsvis ledelsens og gruppens synspunkter samt efter bedste evne at bidrage til at opretholde gode og stabile arbejdsforhold ved enheden.

c. Frihed til talsmanden

Der skal gives talsmanden frihed til i den daglige tjeneste at udføre de opgaver, som hvervet medfører, jf. lovens § 8, stk. 2, herunder også regionalt samarbejde mellem landstalsmænd inden for rammerne af de dage, der er afsat til gruppemøderelaterede samlinger jf. cirkulærets § 32.

Hvis en talsmand som følge af denne frihed ikke fuldt ud opfylder de militære uddannelseskraav, bør dette forhold ikke medføre, at talsmanden flyttes fra sin valggruppe eller fratræder som talsmand for denne. Derimod kan talsmanden overføres til mindre uddannelseskraevende tjeneste inden for samme underafdeling under forudsætning af, at dette ikke bryder den pågældende valggruppe.

Værnepligtige befalingsmandselevers talsmænd skal også gives fornøden frihed, og der må ikke på grund af talsmandsarbejde gives de pågældende dårligere bedømmelse med den begrundelse, at de ikke har kunnet følge undervisningen på normal vis.

d. Valggruppemøder

En talsmand er berettiget til i en halv time af tjenestetiden normalt hver uge efter vedkommende chefs nærmere bestemmelse at afholde møde med sin valggruppe, medmindre særlige tjenstlige hensyn i det enkelte tilfælde er til hinder herfor. Såfremt der opstår behov for at afholde et møde af længere varighed, og tjenestetilrettelæggelsen ikke er til hinder herfor, kan vedkommende chef give tilladelse hertil, dog højst til møde af 1 times varighed. I særlige tilfælde, fx umiddelbart forud for et landsmøde, kan et valggruppemøde afholdes som et fælles møde for en underafdelings valggruppe. I et sådant møde kan vedkommende landstalsmand deltage. Der skal på tjenestestedet anvises et passende sted til afholdelse af sådanne møder.

Når flere underafdelinger har ophold på samme kaserne, eller når flere skibe er samlet i samme havn, samt i lignende tilfælde, skal talsmændene fra sådanne enheder kunne afholde samlede møder efter behov for at drøfte anliggender af fælles interesse og sammen rette henvendelse til vedkommende militære myndigheder. Der skal på tjenestestedet anvises et passende sted til afholdelse af sådanne møder. Normalt afholdes disse møder i tjenestetiden. Værnepligtsrådet kan efter tilladelse fra tjenestestedetschefen inviteres til at deltage.

På tjenestesteder, hvor der er oprettet kontaktudvalg, skal der være mulighed for, at samtlige talsmænd ved et tjenestested afholder møde i forbindelse med kontaktudvalgs- og landsmøder og i øvrigt efter behov.

e. Materiale til talsmanden.

Udover den ret, som alt personel har til at gøre sig bekendt med bestemmelser, hvis overtrædelse kan medføre strafansvar, skal talsmænd have adgang til at gøre sig bekendt med alle inden for tjenesteområdet gældende reglementer og forskrifter i det omfang, disse ikke skal hemmeligholdes af hensyn til den militære sikkerhed.

Den nærmest foresatte chef foranlediger, at der til alle nyvalgte talsmænd udleveres en talsmandsmappe, hvis nærmere indhold fastsættes af Forsvarskommandoen efter aftale med Værnepligtsrådet. Mappen skal blandt andet indeholde:

- Lov om samarbejdsregler i forsvaret med administrative bestemmelser,
- militær straffelov,
- militær retsplejelov,

- Finansministeriets cirkulære af 27. september 1999 om aftale om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner,
- hefterne i serien »Grundbog for menige« omhandlende samarbejde i forsvaret og samarbejdsordninger i forsvaret samt arbejdsmiljø.

Det er Værnepligtsrådets ansvar, at de udleverede talsmandsmapper løbende ajourføres.

Talsmandsmappen kan i øvrigt suppleres med andet relevant, eventuelt mere lokalt præget, materiale.

Talsmandsmappen redigeres af Værnepligtsrådet og udgives af Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste. Talsmændene gøres bekendt med ændringer til ovennævnte love og bestemmelser. Mappen udleveres til gennemsyn til andet personel, som fremsætter anmodning herom.

f. Bistand, lokale mv.

Vedkommende enheds chef foranlediger, at der ydes talsmændene hjælp ved udarbejdelse af skrivelser, orientering om tjenestevej i konkrete sager etc., samt sørger for, at talsmændene til stadighed kan hente hjælp og vejledning vedrørende samarbejdsreglernes gennemførelse

Der skal gives talsmændene adgang til på tjenestestedet at benytte kontormæssige hjælpemidler, herunder adgang til telefon, ligesom et egnet lokale, pc og forsvarets intranet stilles til rådighed, når de praktiske muligheder herfor er til stede.

g. Talsmandens afløser

Talsmandens efterfølger skal i afløsningsperioden have mulighed for at deltage i møder sammen med talsmanden, hvis sidstnævnte stadig er tjenstgørende i forsvaret. Der kan eventuelt efter Forsvarskommandoens nærmere bestemmelse indkommanderes hjemsendte talsmænd.

2. Regler for behandling af sager rejst af en talsmand.

a. Forelæggelse for nærmest foresatte.

Spørgsmål, som en talsmand i henhold til lovens § 5 ønsker drøftet uden for talsmands- eller kontaktudvalget, fremføres for den nærmest foresatte chef eller en under denne tjenstgørende befalingsmand. Såfremt henvendelsen kræver, at den nærmest foresatte chef eller højere myndighed træffer egentlig afgørelse, gælder forvaltningslovens regler. I afgørelsessager og erstatningssager omfattet af forvaltningsloven henvises til lovens enkelte afsnit:

- Anvendelsesområde.
- Inhabilitet.
- Vejledning og repræsentation.

- Partens aktindsigt.
- Partshøring.
- Begrundelse.
- Klagevejledning.
- Tavshedspligt.

Sager, der rejses af en talsmand, skal først forelægges for den nærmest foresatte chef. Sagen behandles herefter i overensstemmelse med de nedenfor anførte regler.

Når den nærmest foresatte chef har taget stilling til sagen, kan talsmanden skriftligt eller ved personlig henvendelse forelægge den for nærmest foresatte højere chef.

b. Forelæggelse for højere myndighed.

Den nærmest foresatte højere chefs afgørelse kan af talsmanden skriftligt ad tjenestevejen indbringes for højere myndighed. Medmindre henvendelsens formål ville forspildes derved, skal sagen dog forinden have været drøftet i vedkommende talsmands- eller kontaktudvalg.

Hvis den nærmest foresatte chef finder, at en forelagt sag falder uden for pågældendes kompetenceområde, eller at sagens afgørelse kan have konsekvenser for andre tilsvarende tjenesteområder under pågældendes nærmeste chef, skal talsmanden henvises til at forelægge sagen for denne. Samtidig med, at en talsmand forelægger en sag for højere myndighed, påhviler det talsmanden at give meddelelse herom til den chef, som senest har taget stilling til sagen.

c. Forelæggelse for højere myndighed ved chefen.

Hvis den nærmest foresatte chef selv forelægger en sag, der er rejst af en talsmand, for sin foresatte, skal der gives talsmanden lejlighed til at fremføre sine synspunkter også over for vedkommende højere chef, inden der træffes afgørelse i sagen.

d. Forelæggelse for talsmands- eller kontaktudvalg.

Før afgørelse træffes i en sag, der er rejst af en talsmand, kan vedkommende chef indkalde det talsmands- eller kontaktudvalg, som chefen er formand for, til drøftelse af sagen. I så fald skal udvalget indkaldes så tidligt, at den nedenfor under pkt. g. omhandlede 7 dages frist ikke af den grund overskrides.

e. Forelæggelse for landsmøde.

Lokale spørgsmål, som af en talsmand skønnes at have almen interesse for de værnepligtige, kan forelægges direkte på et landsmøde uden først at være fremført ad tjenestevejen. Talsmandens nærmest foresatte chef skal forud for forelæggelsen på landsmødet orienteres herom.

f. Talsmanden underrettes om afgørelse.

Medmindre forholdene i det enkelte tilfælde taler imod det, skal den afgørelse, der træffes vedrørende et spørgsmål, som en talsmand har rejst, meddeles talsmanden, inden valggruppens medlemmer får underretning herom.

g. Tidsfrist

For behandling af de af talsmændene rejste sager gælder for hver enkelt militær chefs eller myndigheds vedkommende en frist på 7 arbejdsdage, inden for hvilken afgørelsen skal være truffet eller sagen bragt videre ad tjenestevejen. Såfremt særlige forhold i det enkelte tilfælde medfører, at den nævnte frist ikke kan overholdes, skal begrundet meddelelse herom gives talsmanden inden 7 arbejdsdage, efter at vedkommende myndighed har modtaget hans henvendelse. I øvrigt skal de her omhandlede sager behandles uden unødigt ophold.

Ved behandling af sager, der rejses af Værnepligtsrådet, fastsættes de tilsvarende frister normalt til 3 uger.

h. Afslag begrundes.

Afslag i en sag, der er rejst af en talsmand, skal ifølge lovens § 6 begrundes, medmindre hensynet til den militære sikkerhed eller enkeltpersoners privatliv er til hinder derfor.

i. Klagevejledning.

Skriftlige afgørelser, der går en talsmand imod, og som kan påklages til den nærmeste foresatte chef eller anden forvaltningsmyndighed, skal være ledsaget af en klagevejledning med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist.

3. Uddannelse af talsmænd.

a. Formål.

Formålet med uddannelsen er at give talsmændene de fornødne forudsætninger for at kunne indgå aktivt i det samarbejde, som loven tilsigter.

Uddannelsen omfatter indledende lokal talsmandsuddannelse (LOKATA I) og videregående lokal talsmandsuddannelse (LOKATA II).

b. Indledende lokal talsmandsuddannelse.

(LOKATA I).

LOKATA I afholdes på talsmandens eget tjenestested. Umiddelbart efter afholdelse af talsmandsvalg gives der de nyvalgte talsmænd og talsmandssuppleanter en indledende lokal talsmandsuddannelse (LOKATA I) af normalt 2 dages varighed. LOKATA I har til formål at etablere en uddannelse, hvor medlemmerne af talsmandsudvalget bliver fortrolige med hinanden, deres opgaver og muligheder, således at de bibringes de fornødne forudsætninger for at kunne deltage i talsmandsudvalgsarbejde.

Uddannelsen bør gennemføres senest 1 - 2 uger efter talsmandsvalg og afholdes forud for eller i tilknytning til afholdelsen af det første møde i talsmandsudvalget. Uddannelsen skal finde sted på det niveau, hvor der er et talsmandsudvalg. Den skal forestås af enhedens chef og tilpasses de lokale forhold.

Enhedens chef har ansvaret for gennemførelsen af talsmandsuddannelsen og udpeger en kursusleder, der forestår gennemførelsen, idet chefen for den/de værnepligtsuddannende enhed/er medinddrages i planlægningen og undervisningen.

Uddannelsen bør blandt andet indeholde en orientering, der omfatter:

- 1) Mandskabets uddannelse og chefens egen bemyndigelse med hensyn til uddannelsens tilrettelæggelse, valg af uddannelsesmetoder mv.
- 2) Mandskabets friheder, beredskabsbestemmelser, løn- og ydelsesforhold, mundering, ansvar for tabte udrustningsgenstande, disciplinarmidler, straffe- og klageregler, bestemmelsernes motivering og vedkommende chefs rolle med hensyn til deres administration.
- 3) De af enheden udgivne instrukser og bestemmelser af blivende karakter samt disse reglers nærmere fortolkning og motivering (på punkter, hvor dette ikke er umiddelbart indlysende for nyt mandskab).
- 4) Tjenestestedet og dets omgivelser.

5) De opgaver, der er henlagt til enhederne inden for kontaktudvalgsformandens tjenesteområde.

6) Fritidsforanstaltninger.

7) Almindelig drøftelse om det forestående samarbejde.

8) Talsmandsvirket.

c. Videregående lokal talsmandsuddannelse

(LOKATA II).

Som opfølgning på LOKATA I placeres videregående lokal talsmandsuddannelse (LOKATA II) 6 - 8 uger efter indkaldelsen. Såfremt hensynet til særlige forhold gør det påkrævet, kan denne regel fraviges. Undervisningen tilpasses lokale forhold, og der lægges vægt på indøvelse af talsmandsfærdigheder. Varigheden af kurset er 5 dage, der kan gennemføres som internatkursus. For befalingsmandsskolerne er varigheden af kurset 2-3 dage. Det skal dog tilstræbes, at LOKATA II samt de fag i sergentuddannelsen, der er sammenfaldende med LOKATA II, afholdes i begyndelsen af uddannelsen på den enkelte befalingsmandsskole, minimum 2 gange om året. Når særlige forhold taler derfor, kan befalingsmandsskolerne gennemføre uddannelsen centralt. I søværnet afholdes LOKATA II således centralt ved Søværnets Grundskole.

Uddannelsen gives nyvalgte talsmænd og talsmandssuppleanter, der forinden har gennemgået LOKATA I. Uddannelsen står åben for tidligere valgte talsmænd og for øvrige personelkategorier i det omfang, dette er foreneligt med hensynet til den militære tjeneste.

Uddannelsen bør baseres på de pædagogiske retningslinjer for forsvaret og bør udbygge de på LOKATA I gennemgåede emner.

Tjenestestedschefen har overordnet ansvar for, at uddannelsen gennemføres. Den praktiske gennemførelse forestås af en af tjenestestedschefen udpeget kursusleder. Det tilstræbes at inddrage interne og eksterne foredragsholdere i tilknytning til uddannelsen vedrørende nedenstående emner:

1) Forsvaret som samfundsinstitution.

Uddannelsen omfatter orientering om forsvarets formål og samfundsmæssige placering samt værnepligtens betydning og totalforsvaret.

2) Forsvarets opbygning.

Uddannelsen omfatter orientering om forsvarets organisation samt vedkommende værns organisation og kommandosystem.

3) Uddannelsesmål og -metoder.

Som motivering for de uddannelsesmæssige krav og de forskellige uddannelsesmetoders anvendelse gives et billede af de kampvilkår, som forsvaret kan blive stillet overfor. Endvidere gennemgås »Forsvarets pædagogiske principper«, »Forsvarets ledelsesprincipper« og værnepligtstjenestens forløb, principperne og begrundelsen for udtagelse til befalingsmandsuddannelse samt mulighederne for frivillig tjeneste i forsvaret.

4) Pligter og rettigheder.

Uddannelsen omfatter orientering om befalingsmændenes pligter og beføjelser i forhold til efterstående samt det menige personels pligter under den daglige tjeneste. Endvidere orienteres om forplejningsbestemmelser og andre vigtige administrative regler af betydning for de meniges forhold og talsmændenes virksomhed, herunder bestemmelser der er specielle for tjenestestedet.

5) Udnyttelse af fritiden.

Uddannelsen omfatter orientering om fritidsvirksomhedens omfang og muligheder.

6) Arbejdsmiljø og sikkerhed.

Uddannelsen skal give talsmanden indblik i de vigtigste bestemmelser vedrørende arbejdsmiljø og sikkerhed. Desuden skal talsmanden være i stand til at søge viden og information omkring emnet.

7) Rådgivning og støtte.

Uddannelsen omfatter orientering om Forsvarets Rådgivning om Omstilling (FRO) organisation, opgaver og virksomhed, herunder orientering om støttemuligheder i relation til job og uddannelse efter endt værnepligt, samt orientering om socialrådgiverens virksomhed og muligheder for at bistå de værnepligtige på mere socialt betonede områder. Desuden orienteres om lægetjenesten og bedømmelseskommissionernes virksomhed.

8) Retsforhold.

Uddannelsen omfatter orientering om militær straffelovs og militær retsplejelovs forhold til den tilsvarende borgerlige lovgivning samt om udvalgte dele af militær straffelov, omfattende både meniges og befalingsmænds forhold. Endvidere orienteres om reglerne for anvendelse af disciplinarmidler og arbitrære straffe samt gældende klageregler, herunder indbringelse af afgørelser for Folketingets ombudsmand.

Endelig orienteres om reglerne for personellets erstatningsansvar over for statskassen, blandt andet i forbindelse med bortkomne udrustningsgenstande, herunder gennemgang af procedurer for udfyldelse af afgørelsesblanketter, erstatningsblanketter og forsyningsblanketter mv.

Med henblik på opnåelse af en bedre forståelse af reglerne i militær straffelov og militær retsplejelov kan den pågældende chef anmode vedkommende auditor om at stille et medlem af auditorkorpset til rådighed for den omhandlede orientering.

9) Samarbejde.

Uddannelsen omfatter en dybtgående orientering i forsvarets samarbejdsordninger og de lokale udbygninger. Som supplement hertil bør SU-træning indgå. SU-træningen skal give talsmanden en bedre forståelse af samarbejde i forsvaret og færdigheder i forbindelse med mødeaktivitet i tjenestestedets respektive udvalg.

d. Uddannelse af befalingsmænd.

Samarbejdsreglernes indhold og anvendelse skal indgå i undervisningen på befalingsmandsskolerne og i efteruddannelseskurser for befalingsmænd. For de befalingsmænd mfl., der skal virke som ledere ved de lokale kurser, jf. pkt.c., afholdes særlige kurser.

I forbindelse med sergentuddannelsen skal meddeles en uddannelse, som mindst svarer til LOKATA II uddannelsen.

4. Rådgivnings- og konsulentvirksomhed.

I medfør af lovens § 16, stk. 2, kan Fakultet for Militærpsykologi, Ledelse og Pædagogik under Forsvarsakademiet yde bistand i forbindelse med gennemførelse af forskningsmæssig registrering af samarbejdsreglernes virkning, ligesom tjenesten kan bistå myndighederne ved tilrettelæggelse og gennemførelse af de foran under pkt. 3. b-d. omhandlede uddannelser.

Desuden kan Fakultet for Militærpsykologi, Ledelse og Pædagogik yde konsulentbistand til chefer, talsmænd og andre inden for det militære forsvar ved løsningen af særlige spørgsmål, som måtte opstå i forbindelse med de i loven beskrevne samarbejdsordninger.

5. Specielle bemærkninger.

I forbindelse med fremstilling og udgivelse af de værnepligtiges egne publikationer bemærkes, at omkostningerne i forbindelse med udgivelsen, det vil sige papir og porto mv., er forsvaret uvedkommende. De udgifter, der er forbundet med indsamling af penge til dækning af nævnte omkostninger, er ligeledes forsvaret uvedkommende.

Udvalgene vil som hidtil ikke kunne beskæftige sig med andre landes forhold, ligesom det fortsat ikke vil være tilladt at varetage partipolitiske interesser.

For så vidt angår deltagelse i internationalt værnepligtssamarbejde gælder fortsat principperne i Forsvarsministeriets skrivelse af 7. februar 1980 til forretningsudvalgene (nu Værnepligtsrådet) mfl., jf. afsnit 7. Deltagelse som officiel dansk repræsentant i møder mv. uden for Danmark skal således ske efter reglerne i Kundgørelse for Forsvaret B.0-2 samt Forsvarskommandodirektiv P.358-3. Disse regler indebærer, at officielle henvendelser til og fra udenlandske myndigheder skal fremsendes gennem Forsvarsministeriet, der herefter træffer bestemmelse om, hvorvidt og på hvilken måde den pågældende sag skal nyde fremme. Deltagelse i møder vedrørende værnepligtsforhold på nordisk plan er blandt andet omfattet heraf.

Deltagelse i internationale værnepligtssamarbejds møder og -konferencer, der er lovlige i henhold til vedkommende lands love, og hvor Værnepligtsrådets medlemmer ikke deltager som officielle danske repræsentanter, kan ske, når de pågældende har opnået fornøden tjenestefrihed, og forudsat, at deltagelse mv. ikke medfører udgifter for forsvaret.

Med hensyn til adgang til forsvarets tjenestesteder har Værnepligtsrådets medlemmer samme rettigheder som repræsentanter for de faglige organisationer.

6. FINANSMINISTERIETS CIRKULÆRE AF 29/5 2002 OM AFTALE OM SAMARBEJDE OG SAMARBEJDSUDVALG I STATENS VIRKSOMHEDER OG INSTITUTIONER.

(Vedlagt i fotokopi).

7. FORSVARSMINISTERIETS SKRIVELSE AF 7/2 1980 VEDRØRENDE FORRETNINGSUDVALGENES DELTAGELSE I INTERNATIONALT VÆRNEPLIGTSSAMARBEJDE.

(Vedlagt i fotokopi).

8. OVERSIGT OVER TIDSRISTER MV. VEDRØRENDE SAMARBEJDSORDNINGEN.

a. Mundtlig orientering om ordningen:

Senest 2 uger efter mødedagen.

b. Valg af talsmand og suppleant:

Senest 3 uger efter mødedagen.

c. Første møde i talsmandsudvalget:

Senest 7 arbejdsdage efter talsmandsvalget.

d. Mødefrekvens i talsmandsudvalget:

Mindst en gang om måneden.

e. Varsel ved indkaldelse til møde i talsmandsudvalg:

Mindst 7 arbejdsdage.

f. Valggruppemøde forud for møde i talsmandsudvalg:

Mindst 4 arbejdsdage.

g. Aflevering af forslag til dagsorden for møde i talsmandsudvalget:

Mindst 3 arbejdsdage forud for mødet.

h. Bekendtgørelse af dagsorden for møde i talsmandsudvalg:

Mindst 2 arbejdsdage forud for mødet.

i. Referat af talsmandsudvalgsmøde:

Snarest muligt.

*j. Efterfølgende møde med ikke-repræsenterede i talsmands- og kontaktudvalg:
Snarest.*

*k. Frist for besvarelse af sag/videresendelse:
Maksimalt 7 arbejdsdage.*

*l. Indledende lokal talsmandsuddannelse
(LOKATA I):
Senest 4 uger efter mødedagen.*

*m. Videregående lokal talsmandsuddannelse
(LOKATA II):
Tidsmæssigt så hensigtsmæssigt som muligt som opfølgning på LOKATA I.*

*n. Mødefrekvens i Kontaktudvalg:
Mindst 2 gange i kvartalet.*

*o. Mødefrekvens i Arbejdsudvalg vedrørende fritids- og velfærdsvirksomheden:
Mindst 1 gang i kvartalet.*

*p. Mødefrekvens i Cafeteriaudvalg:
Mindst 1 gang i kvartalet.*

*q. Mødefrekvens i Infirmeriudvalg:
Mindst 1 gang i kvartalet.*

Bilag 3

Bilag 4

7. FEB. 1980

6.kt.82-13.e./0267

Til Forretningsudvalget værnepligtige menige talsmænd.

Forretningsudvalget for værnepligtige befalingsmænd og befalingsmandselever.
Forsvarskommandoen.
Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste.

Til efterretning for:

Forsvarsministeriets 1. kontor, 2. kontor og 5. kontor.

Ved skrivelse af 29. oktober 1979 har forretningsudvalget for værnepligtige menige talsmænd anmodet om en skriftlig tilkendegivelse angående forretningsudvalgets talsmænds deltagelse i det internationale værnepligtssamarbejde.

I den anledning skal det oplyses, at internationalt værnepligtssamarbejde efter forsvarsministeriets opfattelse ligger uden for de rammer, der er fastsat i lov nr. 244 af 7. juni 1967 om samarbejdsregler i forsvaret, jf. Kundgørelse for Forsvaret B.8-1977.

Såfremt forretningsudvalget for værnepligtige menige talsmænd ønsker at deltage i møder m.v. uden for Danmark som officielle danske repræsentanter, skal forsvarsministeriet henlede opmærksomheden på, at dette kun kan ske efter reglerne i Love og bestemmelser for forsvaret, 25. hæfte, Den militære sikkerhedstjeneste, samt Kundgørelse for Forsvaret B.19-1979. Disse regler indebærer, at officielle henvendelser til og fra udenlandske myndigheder skal fremsendes gennem forsvarsministeriet, der herefter træffer bestemmelse om, hvorvidt og på hvilken måde den pågældende sag skal nyde fremme. Deltagelse i møder vedrørende værnepligtsforhold på nordisk plan er bl.a. omfattet heraf.

I forbindelse med internationale værnepligtssamarbejds møder og -konferencer, der er lovlige i henhold til vedkommende lands love, og hvor forretningsudvalgenes medlemmer ikke deltager som officielle danske repræsentanter, kan der af forsvarsministeriet i det enkelte tilfælde meddeles den fornøden tjenestefrihed. Det forudsættes, at forretningsudvalgsmedlemmernes deltagelse i disse møder og konferencer ikke må medføre udgifter for forsvaret til rejser, ophold m.v.

Poul Søgaard
B. Frank
kst.